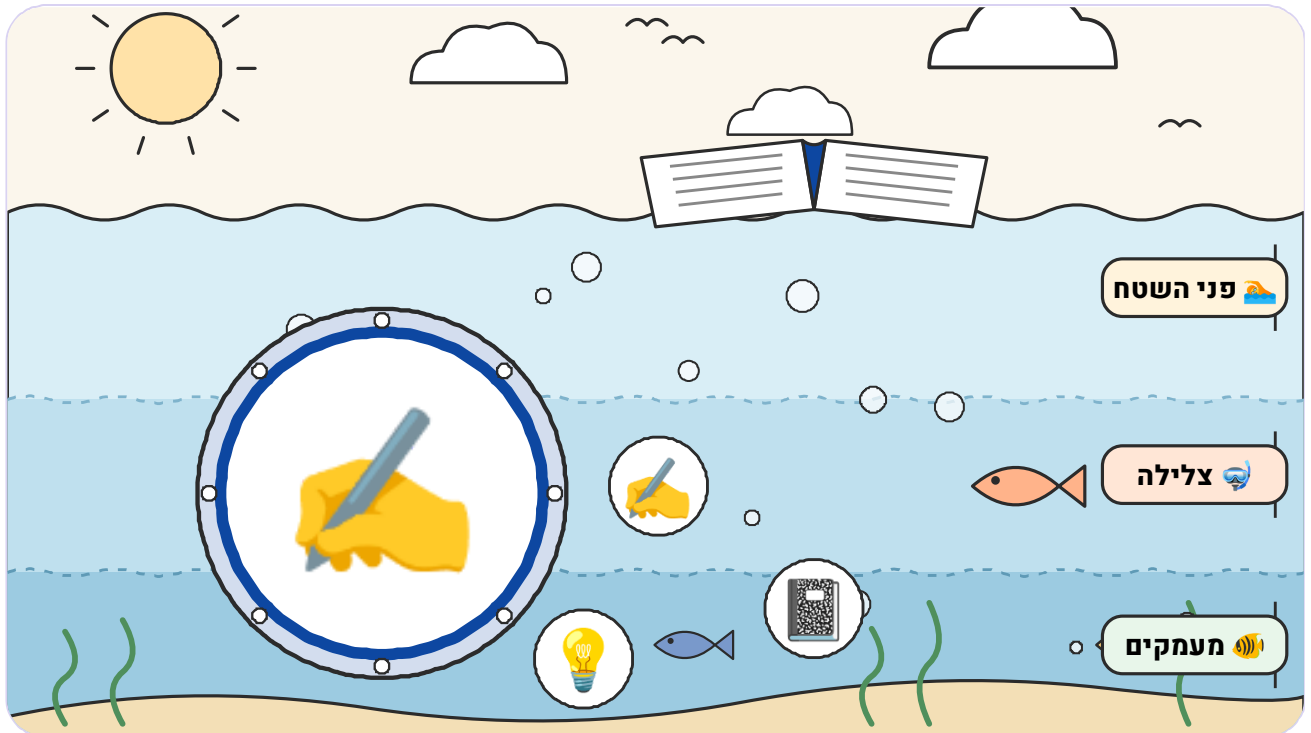

חוברת מלמיד • קריאה והבנה • עולים (עברית בניקוד + מילון)

מעמוד ריק לעולם שלם: כתיבה יוצרת

מהי כתיבה יוצרת, איך מחברת דקה שיננה את ניב, איך בונים סיפור, ומה חשוב יותר – כישרון או תרגול – צוללים בשלבים: מתחילים על פני המים ויוצרים לעומק.

פני השטח

צלילה

מעמקים

תאריך:

כיתה:

שם:

טקסט ושאלות

- 10 הטקסט: איך בונים סיפור?
- 11 חלק א' – שחיה על פני השטח
- 12 חלק ב' – צלילה
- 14 חלק ג' – מעמקים
- 16 בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה
- 2 מפתח תשובות למורה

כלים לקריאה

- 6 דף האסטרטגיות
- 7 מפת הצלילה
- 8 סימניות לגזירה
- 9 כרטיסי מילים לקיפול

איה משתמשים?

א. מתחילים בדף האסטרטגיות ובמפת הצלילה. ב. קוראים את הטקסט ועוברים בתחנת העצירה. ג. עונים על השאלות לפי העומק: פני המים, צלילה והמעמקים. ד. מסיימים בבדיקה עצמית ובכרטיס יציאה.

עולים

עובד גם בשחורלבן

ניסוח לבנים ולבנות

להדפסה

מהדורה למורה

מהדורה למורה – מערך ומפתח תשובות

מהדורה למורה – עולים. כאן מרוכז כל מה שצריך לפני השיעור: מטרות, מערך ל-45 דקות, גרסה קצרה, חיבור למודלים של חוסן, טיפים ומפתח תשובות. אפשר להסיר את הדפים האלה לפני צילום החוברת לתלמידים.

מטרות השיעור

- להבין מהי כתיבה יוצרת ולזהות בסיפור את ארבע אבני הבניין: דמות, עולם/מקום, עלילה/בעיה וקול/נקודת מבט.
- לזהות את מבנה הסיפור (יציבות, שיבוש, משבר, פתרון), ולזהות את נקודת המשבר ואת הצמיחה בסיפורו של ניב.
- לנסח עמדה מנומקת בשאלה 'כישרון או תרגול?', ולאמץ הרגלי כתיבה של התמדה, משוב עדין וקול אישי.

גרסה קצרה – 10 דקות

קוראים יחד את פסקת ערב הצחקוק מסיפורו של ניב ושואלים: מה הוא בחר לעשות, ולמה? אחר כך כל תלמיד ותלמידה כותבים במשך 4 דקות עמוד קטן אחד בחוק 'גרוע מותר', על דמות שרוצה משהו ומפחדת משהו. מסיימים במשפט אחד בכרטיס יציאה: 'כישרון או תרגול? אני חושב/ת ש...!'

שאלת פתיחה לכיתה

חשבו על הסיפור האחרון שגרם לכם לשכוח את הטלפון: ספר, סדרה או אפילו פוסט. מה החזיק אתכם עד הסוף? ולדעתכם, מי שכתב/ה אותו נולד/ה עם 'קסם ביד', או שהתאמן/ה הרבה?

מהדורה למורה

מהדורה למורה – מערך ומפתח תשובות (המשך)

חוסן וכתיבה: גש"ר מאח"ד • עש"ן ד"ק • מעש"ה

גש"ר מאח"ד בכתיבה: גוף (כתיבה ביד והליכה קצרה כשנתקעים), שכל (תכנון בעזרת ארבע התחנות), רגש (כתיבת רגשות במחברת), אמונה וערכים (קול אישי, כנות ולא להעתיק), חברה (הקראה לחברה/משוב עדין) ודמיון (להמציא עולמות כמו העיר התתימית של אוקטו). עש"ן ד"ק מתאים לרגע שבו ניב רוצה לקרוע את המחברת: ע – עצור; ש – שרירים, מכווצים את האגרופים ומשחררים לאט; נ – נשימה, שואפים לאט ונושפים נשיפה ארוכה; ד – דיבור עצמי, 'גרוע מותר'; ק – קדימה, בוחרים צעד קטן אחד (עמוד אחד) וממשיכים. מעש"ה מתאים למי שרואה חברה/נפגע/ת מצחוק: מ – מחויבות, 'אני כאן איתך'; ע – עידוד לפעולה, משימה קטנה עכשיו, למשל לכתוב משפט אחד; ש – שאלות שמפעילות חשיבה, מה אפשר לעשות עכשיו? מה עוזר לך?; ה – הבניית רצף, מה קרה, מה עכשיו ומה הלאה. נתקעתם מול דף ריק או ביקורת על מה שכתבתם – כמו ניב? גש"ר מאח"ד – שישה ערוצים להמשיך לכתוב: גוף (כותבים ביד, יוצאים להליכה קצרה כשנתקעים), שכל (מתכננים עם ארבע התחנות של הסיפור), רגש (כותבים מה מרגישים במחברת אישית), אמונה וערכים (הקול שלי, כנות, לא מעתיקים), חברה (קוראים בקול לחברה/ומבקשים משוב עדין), דמיון (ממציאים עולמות, כמו העיר התתימית של אוקטו). אם בזמן הכתיבה עולה משהו כבד – מדברים עם מבוגר/ת שסומכים עליו/ה או עם היועצת.

מערך שיעור - 45 דקות

דקות	שלב	מה קורה
5	פתיחה: צוללים פנימה	שאלת הפתיחה: 'הסיפור האחרון שגרם לכם לשכוח את הטלפון.' סבב קצר בשאלה 'נולדים עם קסם ביד או מתאמנים?'. מציגים את שלושת מפלסי הצלילה: פני המים, מתחת למים והמעמקים.
8	מהי כתיבה יוצרת? ארבע אבני הבניין	קריאה של הטקסט המידעי והטבלה (דמות, עולם/מקום, עלילה/בעיה, קול/נקודת מבט). בתחנת העצירה כל אחד/ת מזהה את ארבעת הרכיבים בסיפור שאהב/ה. שאלות 'פני המים' בעל פה.
10	שלושת העמודים של ניב	קריאה של הסיפור עם עצירה לפני ערב הצחקוק: 'מה הייתם עושים במקומו?' מזהים את המשבר ואת הבחירה (לא למחוק, לכתוב את הצחקוק לתוך הסיפור). מקשרים לעש"ן ד"ק: עצירה, שרירים מכווצים ומשחררים, נשימה איטית, דיבור עצמי 'גרוע מותר' וצעד קטן קדימה.
7	איך בונים סיפור? מבנה שעובד	מציגים את ארבע התחנות (יציבות, שיבוש, משבר, פתרון) ומדגימים אותן על אוקטו. מדגימים 'הראה, אל תספר': 'הוא היה מפחד' לעומת פעולות ופרטים. משחק קצר: הרגל נכון או מלכודת.
10	כישרון או תרגול? דיון וכתיבה	קריאה של הטקסט הטיעוני או של תקציר לפי השכבה. מיון משפטים לטענה, נימוק, טענת נגד ומסקנה. המשל על הניצוץ והערימה. כל אחד/ת כותב/ת בזוג טענה מרכזית ונימוק אחד. משחק נכון/לא נכון.
5	סיכום וכרטיס יציאה	הקראה קצרה של משפט אחד בזוגות עם משוב עדין ('מה הכי אהבתי'), ואחר כך כרטיס יציאה.

מהדורה למורה

מהדורה למורה – מערך ומפתח תשובות (המשך)

טיפים להנחיה

- לפני הקריאה מזהים את סוג הטקסט ואת מטרתו, ומנסים לזכור סיפור אהוב. במהלך הקריאה עוצרים בתחנת העצירה ומסמנים מילות קישור ומשפטי מפתח. אחרי הקריאה צוללים בשלושה מפלסים: פני המים (מידע גלוי), מתחת למים (בין השורות) והמעמקים (מחברים לחיים).
- בכתיבה בכיתה מכריזים על 'גרוע מותר': בטיטה לא מתקנים כתיב ולא מדרגים. משוב ניתן רק על שאלה אחת מסוימת ובנוסף 'מה עבד לי', כדי שאף אחד/ת לא יחוזה 'צחקוק של ירדן'. מכבדים קול אישי ומקוריות, ולא מעתיקים.
- מרחב בטוח: מחברת אישית יכולה לעזור לעבד רגשות, אבל השיעור הוא תמיכה ולא טיפול. לא מחייבים אף אחד/ת להקריא כתיבה אישית. אם בכתיבה עולה משהו כבד או מדאיג, פונים בשקט לתלמיד/ה ומפנים אל היועצת, ומזכירים שאפשר לדבר עם מבוגר/ת שסומכים עליו/ה, עם נאמני החוסן המורים או עם נאמני החוסן התלמידים.

הכוונה לשאלה הפתוחה – עולים

מקבלים השלמה של משפט אחד או שניים, בעברית או בשפת האם. אפשר לספר סיפור קצר מהתרבות של התלמיד/ה ולסמן בו את ארבע התחנות: יציבות, שיבוש, משבר, פתרון. מעודדים לשאול מה השתנה אצל הדמות, ומשבחים כל ניסיון.

מפתח תשובות למורה – עולים. שאלות פתוחות: תשובות אישיות. מחפשים תשובה שנשענת על הטקסט, מנומקת ומנוסחת במשפטים שלמים.

מהדורה למורה

מהדורה למורה – מערך ומפתח תשובות (המשך)

שאלה	תשובה
1	ב. אָרְבֶּעַ
2	א. מָשָׁהוּ מְשַׁנָּה אֶת הַכּוֹל
3	ג. עַל מָה שֶׁהִשְׁתַּנָּה אֶצֶל הַדְּמוּת
4	1. נָכוֹן 2. נָכוֹן 3. לֹא נָכוֹן 4. לֹא נָכוֹן
6	„הַדְּמוּת צָרִיכָה לְבַחֵר, וְזֶה קִשָּׁה...”
7	הַכּוֹל רָגִיל וְנִשְׁקָט ← 🌅 הַתְּחֵלֶת הַסִּיפּוּר; יֵשׁ שְׁקֵט חָדָשׁ ← 🌙 סוֹף הַסִּיפּוּר; הַדְּמוּת נָכַר לֹא אוֹתָהּ דְּמוּת ← 🌙 סוֹף הַסִּיפּוּר; הַדְּמוּת בַּחַיִּים הָרְגִילִים שָׁלָה ← 🌅 הַתְּחֵלֶת הַסִּיפּוּר
8	1-ב, 2-ד, 3-א, 4-ג

כלים לקריאה

דרך האסטרטגיות: איך קוראים לעומק?

אחרי הטקסט

מספרים במילים שלי
מה קרה בהתחלה, באמצע ובסוף?

מה הרגשתי?
מה אהבתי בסיפור?

מה לומדים?
מה אני לוקח/ת איתי?

בזמן הטקסט

מסמנים מילה קשה
עיגול סביב מילה שלא הבנתי.

עוצרים וחושבים
מה קרה עד עכשיו?

מדמיינים
איך זה נראה? מה הדמות
מרגישה?

לפני הטקסט

מסתכלים על הכותרת
על מה הסיפור? מה אני כבר
יודע/ת?

מסתכלים בתמונה
מה רואים? מה זה מספר לי?

מנחשים
מה לדעתך יקרה בסיפור?

מקרא סימנים בעיפרון

מתחבר אליי

מפתיע אותי

לא הבנתי

משפט חשוב

מילה לא מוכרת

רשימת בדיקה לקורא/ת

- ☐ קראתי את הכותרת ושאלתי את עצמי על מה הטקסט
- ☐ קראתי את כל הטקסט עד הסוף
- ☐ סימנתי מילה שלא הבנתי
- ☐ קראתי שוב את מה שלא היה ברור

המטרה שלי בקריאה

למה אני קורא/ת את הטקסט הזה? מה הייתי רוצה לגלות?

כלים לקריאה

מפת הצלילה: סוג הטקסט ומילים חדשות

מפת הצלילה שלי

מעמקים

חושבים, מביעים דעה ויוצרים

צלילה

מסיקים, מקשרים ובדקים מילים ומבנה

שחיה על פני השטח

מוצאים מידע שכתוב בטקסט

סוג הטקסט: טקסט קצר בנקודה

מה מאפיין את סוג הטקסט הזה? כתבו שני סימנים שתחפשו בקריאה:

לפני שצוללים

מה אני חושב/ת שיקרה בטקסט? (לפי הכותרת)

מילים חדשות

מילה	פירוש	משפט משלי
גשר	bridge	
תחנה	station / stop	
שיבוש	disruption, something goes wrong	
משבר	crisis	
פתרון	solution	
סיפור	story	
יציבות	stability	

כלים לקריאה

סימניות לגזירה

גזרו לאורך הקו המקוקו ✂

המעמקים

מעבר לשורות

- מה אני חושב/ת?
- מה הייתי עושה?
- מה למדתי?

השאלה שלי: 🖋

מעמוד ריק לעולם שלם: כתיבה יוצרת
עולים

צלילה

בין השורות

- למה זה קרה?
- מה הדמות מרגישה?
- מה פירוש המילה?

השאלה שלי: 🖋

מעמוד ריק לעולם שלם: כתיבה יוצרת
עולים

פני המים

כתוב בטקסט

- מי בסיפור?
- מה קרה?
- איפה ומתי?

השאלה שלי: 🖋

מעמוד ריק לעולם שלם: כתיבה יוצרת
עולים

כלים לקריאה

פרטיסי מילים לקיפול

גזרו כל פרטיס, קפלו לאורך הקו המנוקד שבאמצע – המילה מקדימה והפירוש מאחור. תרגלו בזוגות. ✂

bridge	גֶּשֶׁר
station / stop	תַּחְנָה
disruption, something goes wrong	נְשִׁיבֵשׁ
crisis	מִשְׁבָּר
solution	פְּתָרוֹן
story	סִפּוּר
stability	יִצִּיבוּת
character	דְּמוּת

איך בונים סיפור?

לפני הקריאה

סוג הטקסט: טקסט קצר בנִיקוד. איזה סיפור אתם אוהבים? מאיזו שפה או ארץ הוא?

הניחוש שלי:

מילון קטן

גֶּשֶׁר

bridge

תַּחְנָה

station / stop

שִׁיבוּשׁ

disruption, something goes

wrong

מַשְׁבֵּר

crisis

פְּתָרוֹן

solution

סִיפּוּר

story

הערות שלי

1 סיפור הוא כמו גֶּשֶׁר עם ארבע תחנות.

2 תחנה 1: יציבות. הכול רגיל ושקט.

3 תחנה 2: שיבוש. משהו קורה ומשנה את הכול.

4 תחנה 3: משבר. הדמות צריכה לבחור, וזה קשה.

תחנת עצירה: עצרו רגע: מה קרה עד כאן? מה

לדעתכם יקרה עכשיו?

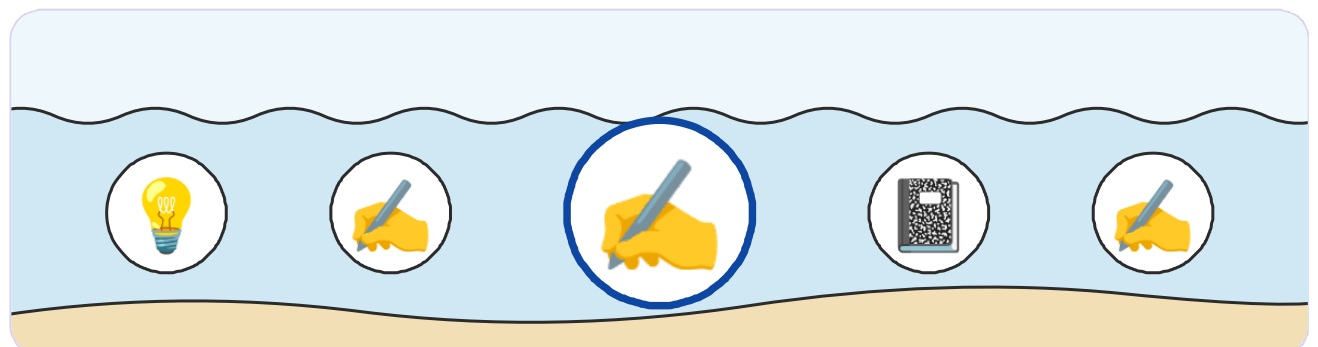
5 תחנה 4: פתרון. יש שקט חדש.

6 בסוף הדמות כבר לא אותה דמות. הסיפור הוא על מה

שהשתנה אצלה.

7 בכל שפה ובכל תרבות יש סיפורים יפים.

8 גם לכם יש סיפור. ספרו אותו בקצרה!

שאלות לפי עומק • עולים

איך בונים סיפור?

שם:

חלק א' – שחיה על פני השטח

בואו נמצא מידע בטקסט!

איתור מידע

פני המים • כתוב בטקסט

1

כמה תחנות יש בסיפור?

א. שתיים

ב. ארבע

ג. שש

איתור מידע

פני המים • כתוב בטקסט

2

מה קורה בתחנה 2?

א. משהו משנה את הכול

ב. הכול שקט

ג. הסיפור נגמר

איתור מידע

פני המים • כתוב בטקסט

3

על מה הסיפור?

א. על הצבע של הספר

ב. על מספר העמודים

ג. על מה שהשתנה אצל הדמות

שאלות לפי עומק • עולים

איך בונים סיפור? (המשך)

בדיקת פרטים

פני המים • כתוב בטקסט

4

נכון או לא נכון? סמנו ✓ בטבלה

המשפט	נכון ✓	לא נכון ✗
בסיפור יש ארבע תחנות.	☐	☐
בתחנה 1 הכול רגיל ו שקט.	☐	☐
בתחנה 3 קל לדמות לבחור.	☐	☐
בסוף הסיפור הדמות היא אותה דמות כמו בהתחלה.	☐	☐

איצר מילים בהקשר

פני המים • כתוב בטקסט

5

השלימו את המשפטים בעזרת מחסן המילים

ספר

פתרון

משבר

גשר

מחסן מילים:

1. סיפור הוא כמו _____ עם ארבע תחנות.

2. תחנה 3: _____ הדמות צריכה לבחור, וזה קשה.

3. תחנה 4: _____ יש שקט חדש.

חלק ב' - צלילה

עכשיו נחשוב: איך התחנות של הסיפור מתחברות?

סימון בטקסט

צלילה • בין השורות

6

מסמנים בטקסט

- סמנו בצהוב את ארבע התחנות של הסיפור.
- סמנו בירוק את המשפט שאומר על מה הסיפור.
- לחצו על המשפט שאומר מה קורה בתחנה 3.

שאלות לפי עומק • עולים

איך בונים סיפור? (המשך)

מיון וארגון

צלילה • בין השורות

7

מיינו: מה יש בהתחלה של הסיפור, ומה יש בסוף? (מיינו: סמנו ✓ בעמודה המתאימה)

הפריט	התחלת הסיפור	סוף הסיפור
הכול רגיל ושקט	☐	☐
יש שקט חדש	☐	☐
הדמות כבר לא אותה דמות	☐	☐
הדמות בחיים הרגילים שלה	☐	☐

קישור מושגים

צלילה • בין השורות

8

מתחו קו בין המילה לתרגום

1. דמות	●	א. culture	●
2. שקט	●	ב. character	●
3. תרבות	●	ג. to choose	●
4. לבחור	●	ד. quiet	●

שאלות לפי עומק • עולים

איך בונים סיפור? (המשך)

מארגן גרפי

צלילה • בין השורות

9

חשבו על 3 סיפורים שאתם מכירים. כתבו מה השיבוש ומה הפתרון.

שם הסיפור	שיבוש	פתרון

חלק ג' - מעמקים

עכשיו תורכם: מה אתם חושבים ומה הסיפור שלכם?

העברה למקרה חדש

המעמקים • מעבר לשורות

10

מה מאיה יכולה לעשות? איך ארבע התחנות יכולות לעזור לה?

מקרה לבחינה: הדף הריק של מאיה

מאיה עלתה לארץ לפני שנה. המורה אמרה: 'כתבו סיפור קצר'. מאיה מסתכלת על הדף הריק ולא יודעת איך להתחיל.

כתיבה ונימוק

המעמקים • מעבר לשורות

11

השלימו: בשפה שלי יש סיפור על ____ . בהתחלה ____ . ואז ____ . בסוף ____ . (אפשר לכתוב גם בשפה שלכם)

שאלות לפי עומק • עולים

איך בונים סיפור? (המשך)

שם:

כלי חוסן

המעמקים • מעבר לשורות

12

דמות בסיפור שלכם נמצאת בתחנה 3 (משבר) ומפחדת. כתבו 2-3 משפטים: היא עוצרת, נושמת לאט, אומרת לעצמה 'אני יכול/ה', וממשיכה קדימה.

שיח בכיתה

המעמקים • מעבר לשורות

13

מעגל שיח

- ניב אמר 'אין לי מה לכתוב', ובסוף גילה שהיריב הכי קשה שלו היה הקול הזה עצמו. האם גם לכם יש קול פנימי שאומר 'אין לי' במשהו? מה עוזר להשתיק אותו?
- המורה אמרה לניב: 'אתה כבר שבועיים לא שואל את זה בשעה שאתה כותב.' מה הופך מישהו ל'כותב/ת': תווית, פרסום או מעשה הכתיבה עצמו? נמקו.

ייצוג חזותי

המעמקים • מעבר לשורות

14

ציירו גשר עם ארבע תחנות. כתבו ליד כל תחנה מילה אחת מהסיפור שלכם.

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה

בודקים את עצמנו

סמנו בכל שורה איך אתם מרגישים

עוד לא	בערך	בטוח/ה	
			אני יודע/ת לומר מה ארבע התחנות בסיפור.
			אני יודע/ת להסביר מה זה שיבוש ומה זה פתרון.
			אני יכול/ה לספר סיפור קצר שלי בעברית.

כרטיס יציאה

מעמוד ריק לעולם שלם: כתיבה יוצרת • עולים

שם:

כיתה:

תאריך:

1. מילה חדשה אחת שלמדתי היום: __

2. התחנה שהכי קשה לי לכתוב: __

3. בסיפור שלי הדמות משתנה כי __

כמה נהניתי מהטקסט? 1 2 3 4 5

בודקים את עצמנו + כְּרִטִּיס יְצִיאָה

בודקים את עצמנו + כְּרִטִּיס יְצִיאָה (המשך)

יצרה: רוית ראש בן ישי

לצלול פנימה • מעמוד ריק לעולם שלם: כתיבה יוצרת • חוברת תלמיד

לעולים

